

УДК 502.+55(477.8)

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА МІЗУНЬСЬКОЇ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ЗОНИ*Я.С.Коробейникова**ІФТУНГ, 76019, м. Івано-Франківськ, вул.Карпатська, 15, т.(03422) 4-21-83*

Рассматриваются результаты исследований рекреационных ресурсов территории Долинского района Карпат. Проведен анализ природных и социально-экономических рекреационных ресурсов. Рассчитана потенциальная рекреационная нагрузка на экосистемы территории. Проведен геоэкологический анализ Мизуньской точковой рекреационной зоны

The article gives considerations of the results of recreational resources on the territory of Dolyna region of the Carpathians. The analysis of the natural and social-economical recreational resources of the Carpathian territory of Dolyna district is carried out/ the potential loadin over ecological systems of the territory is estimated/ The geoecological analysis of Mizun point recreation zone is also made.

Рекреаційні комплекси найбільш придатні для збереження природного середовища і його складових, оскільки для повноцінного відпочинку та оздоровлення людей необхідні екологічно чисті природні умови та відсутність промислового виробництва. Вивчення рекреаційних можливостей адміністративних районів доцільне та необхідне. Науково обґрунтований аналіз наявних та потенційних рекреаційних умов дасть змогу управлінським структурам району та області ефективно спланувати розвиток господарського комплексу, вдосконалити його галузеву структуру, поставити питання можливості розширення вже існуючих рекреаційних об'єктів. Долинський район, розташований в межах Карпатського рекреаційного комплексу, має всі необхідні для розвитку рекреаційної галузі умови [1].

В межах Долинського району виділяємо природно-техногенну систему передкарпатського типу та природно-техногенну систему карпатського гірського типу. Проведений комплекс еколого-геологічних робіт дає можливість провести типологію території за рівнем забруднення та інтенсивністю техногенного навантаження, а також за геоструктурним принципом [2, 3].

Заходи оптимізації використання геологічного середовища можуть бути спрямовані на обмеження діяльності екологічно небезпечних об'єктів чи на заміну існуючих технологій. Стратегія подальшого використання природних ресурсів пов'язана з розвитком рекреаційної галузі як найбільш екологічно безпечної галузі господарства. Її розглядають як сферу задоволення важливих суспільних потреб, яка ефективна в еколого-економічному плані і має зайняти вагоме місце в економічній структурі всього Карпатського регіону.

Рекреаційні ресурси - компоненти навколишнього середовища і об'єкти антропогенної діяльності, які завдяки своїм властивостям (унікальність, історична та художня цінність, оздоровча значимість) можуть бути використані для організації різних видів рекреаційної дія-

льності. Виділяють три типи рекреаційних ресурсів: природні, історико-культурні та соціально-економічні [1]. Визначальним фактором розвитку рекреаційної діяльності є наявність рекреаційних ресурсів. Мета досліджень – провести аналіз рекреаційних ресурсів території Долинського району Карпат та виділення в його межах точкових рекреаційних зон. Природні рекреаційні ресурси в районі представлені мінеральними водами та лісовими ресурсами.

Площа лісів Долинського району становить 104,984 тис. га, розташованих переважно в гірській частині району. З них вкрито лісовою рослинністю 101316 га., інші лісовкриті площі - 3701 га. З усіх лісів та лісовкритих площ використовується для захисної, природоохоронної та біологічної мети 306 га., для відпочинку використовують лише 18 га. Корінні лісові насадження виконують санітарно-гігієнічні, естетичні функції, здійснюють лікувально-психологічний вплив, мають максимальну стійкість до рекреаційних навантажень. Крім того, Горгани в районі с.Вишкова та с.Семишова є найменш заселеною та найбільш лісистого територією українських Карпат. Протягом багатьох років ця територія не зазнавала антропогенного впливу, крім традиційного лісового господарства. Незважаючи на значні обсяги лісозаготівель, загалом ліси цієї території є найменш трансформовані. Висока збереженість природних ландшафтів та відсутність промисловості зумовили тут надзвичайну чистоту та цілість властивості повітря [3]. Крім естетичного вигляду і рекреаційного значення, вони багаті на гриби, ягоди, лісові горіхи. Велику перспективу має мисливство. Окремі комплекси є ботанічними та гідрологічними пам'ятками природи місцевого значення: болото Ширковець, скелі Довбуша, болото Лисок, урочище Осій, лісовий заказник "Ільма", 11 пам'яток природи, 24 заповідні урочища.

Мінеральні води належать до найважливіших природних рекреаційних ресурсів. За хімічним складом і лікувальними властивостями в



Таблиця 1 — Основні розвідані водопункти мінеральних вод Долинського району

Місце знаходження водопункту	Назва водопункту	Геологічний індекс	Дебіт л/с	Пониження, м	Мінералізація, г/дм ³	Формула іонного складу
Верхів'я р.Мізунька	джерело	P ₂ bs	—	—	1,14	HCO ₃ 90 Mg87
Район с.Семичів	джерело	P ₃ ml	—	—	0,2	HCO ₃ SO ₄ 12 Ca46Mg28Na25
с.Новий Мізунь	свердловина №9	P ₃ ml	0,065	25,1	0,8	HCO ₃ SO ₄ 23 Na53Mg42
с.Новий Мізунь	свердловина №8	P ₃ ml	3,59	1,61	1,1	HCO ₃ 85Cl ₁₅ Na86Mg10
с.Тарасівка	свердловина №11	P ₃ ml	0,51	11,2	6,0	HCO ₃ 87 Na91
с.Новий Мізунь	свердловина №4	P ₃ ml	н.д.	н.д.	0,9	HCO ₃ 72CO ₃ 18O Na96

Долинському районі виділяють такі мінеральні води:

◆ з підвищеним вмістом органічних сполук типу "Нафтуса" в районі с.Новий Мізунь. Характерною рисою цього родовища є наявність мінералізованих вод різного хімічного складу на різних глибинах. На базі цих джерел знаходяться бальнеологічні курорти "Мізунь" та "Джерела Прикарпаття". В околицях існуючих курортів виявлені значні поклади мінеральних вод різної мінералізації від 3 мг/л типу "Обухівська" до 18 мг/л типу "Староруська". Аналогічні поклади знайдено в південно-західній околиці с.Шевченкове;

◆ джерела сірководневих вод розташовані в урочищі "Шандри" (південно-східній околиці с.Оболоня). Відомі також джерела мінеральних вод з підвищеним вмістом заліза. Однак всі вони потребують детального вивчення як хімізму запасів, та їх лікувальних властивостей (табл. 1).

Історико-культурні рекреаційні ресурси – це пам'ятки культури, історичні місцевості. Об'єктами споруд в районі можуть слугувати комплекс споруд солеварні в м.Долині, могила та музей Н.Кобринської в м.Болехові, пам'ятка архітектури: група культових споруд Гошівського монастиря, місцеві краєзнавчі музеї, криївка партизан в урочищі Глибокий та інші.

До соціально-економічних рекреаційних ресурсів належить матеріально-технічна база рекреаційних об'єктів: рекреаційна інфраструктура та трудові ресурси, зайняті в рекреаційній галузі. В районі діють декілька санаторіїв-профілакторіїв, будинків відпочинку, туристичних баз, відпочинкових дитячих таборів. Звичайно, наявні рекреаційні об'єкти не використовують рекреаційний потенціал району в повному обсязі, особливо в галузі курортної справи та туристичної рекреації.

Отже, природні умови та інфраструктура рекреаційного господарства, що почала розвиватись, дають підстави прогнозувати тут значні

обсяги рекреаційної справи, включаючи заклади як загальнооздоровчого, так і бальнеологічного профілю на базі використання санаторіїв, будинків відпочинку, дитячих таборів і туристичних баз. Одним із важливих завдань обґрунтування рекреаційного господарства є визначення антропогенного навантаження на ландшафти території досліджень. Норми антропогенного рекреаційного навантаження є диференційовані залежно від типів ландшафтів (для передгірських – 100-150 чол./км², для гірських – 120-200 чол./км² в рік) [74]. Ці показники є максимальними і дають уявлення про допустимі норми рекреаційного навантаження, які не викликають змін в екосистемах. Долинський район володіє високим потенціалом рекреаційної місткості території, маючи значні рекреаційні ресурси, незначне техногенне навантаження та екологічні умови для розвитку рекреаційної галузі. Площа, зарезервована для рекреації, в тому числі й тих, що використовуються ландшафтів, від 780 до 1040 км². Рекреаційна місткість території становить від 117 тис. до 156 тис. чол. на рік при середній рекреаційній місткості 150 чол./км² (табл. 5.2).

Мізуньська рекреаційна зона потенційно вміщує до 25 тис. чоловік одночасно. Сприяє цьому максимальне збереження натуральних якостей даної природно-кліматичної зони, мінімальне техногенне навантаження, віддаленість від джерел забруднення і екологічна чистота. Такі території відносяться до другої категорії рекреаційних зон з частково заповненою рекреаційною ємністю і незавершеною структурою використання. Мізуньська рекреаційна точка зона розглядається як найбільш перспективна в процесі розвитку рекреації в Долинського району.

Розвиток рекреації в Долинському районі дасть змогу вдосконалити галузеву структуру господарства, забезпечить максимальне використання рекреаційних ресурсів. Рекреаційна галузь є найбільш оптимальною галуззю вико-



Таблиця 2 — Рекреаційна діяльність та завантаженість рекреантами в точкових рекреаційних зонах Долинського району

Точкові рекреаційні зони	Площа, км ²	Завантаженість рекреантами, чол. в рік					Всього по точкових рекреаційних зонах, чол. на рік
		курортного призначення	туристичного призначення	будинки відпочинку	“сільський” туризм	туризм вихідного дня	
Болехівська	281	-	3000	-	6000	30000	39000
Витвицька	201	3500	1000	-	6000	20000	30500
Мізуньська	107	8500	1000	3000	2500	10000	25500
Мисливська	181	-	6000	-	2400	20000	28400
Вишівська	144	-	6000	2000	3600	10000	21600
Всього по району	916	12000	17000	5000	20500	90000	145500

ристання геологічного середовища, є найбільш екологічним природокористувачем.

Література

1. Кравців В.С., Євдокименко В.К., Габрель М.М., Копач М.В. Рекреаційна політика в Карпатському регіоні: принципи формування, шляхи реалізації. — Чернівці: Прут, 1995. — 71 с.
2. Коробейникова Я.С. Оцінка стану геологічного середовища адміністративного району // Тези міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми екологічної безпеки та керованого контролю динамічних ПТС”. — Львів. — 1996. — С. 67.
3. Рудько Г.І., Губко М.Д., Челяк Д.Ф., Коробейникова Я.С. Геоекологічний аналіз та екологічний моніторинг адміністративного району (на прикладі Долинського району Івано-Франківської області). — Київ: Знання, 1997. — 88 с.

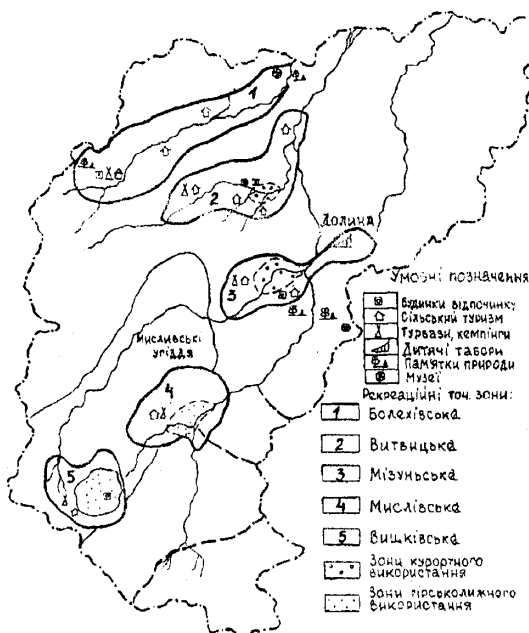


Рисунок 1 – Карта-схема рекреаційного використання території Долинського району

